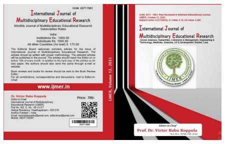

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :8.017(2023); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed Journal: VOLUME:12, ISSUE:1(1), January: 2023
Online Copy of Article Publication Available (2023 Issues)
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: 2nd January 2023
Publication Date:10th February 2023
Publisher: Sucharitha Publication, India
Digital Certificate of Publication: www.ijmer.in/pdf/e-CertificateofPublication-IJMER.pdf

DOI: http://ijmer.in.doi./2023/01.01.20.1.23.11
www.ijmer.in

హైదరాబాద్ త్రిభాషా సంస్కృతి : తెలుగు, ఉర్దూ మరియు ఆంగ్ల భాషల సంపర్కం

బి. బాలయ్య
అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్ ఆఫ్ తెలుగు
కాకతీయ ప్రభుత్వ కళాశాల, హనుమకొండ
తెలంగాణ

వ్యాస సంగ్రహం :

తెలంగాణ రాజధాని అయిన హైదరాబాద్, తెలుగు, ఉర్దూ మరియు ఆంగ్లం కలిసి ఉంటూ నిరంతరం పరస్పరం సంకర్షణ చెందే ఒక విశిష్టమైన సామాజిక-భాషా పర్యావరణ వ్యవస్థకు ప్రతీకగా నిలుస్తుంది. ఈ పత్రం పట్టణ హైదరాబాద్‌లో ద్విభాషావాదం మరియు బహుభాషావాదం యొక్క నమూనాలు, పరిధులు మరియు సామాజిక విధులను పరిశీలిస్తుంది. భాషా సంపర్కం మరియు కోడ్-స్విచ్చింగ్ చట్రాన్ని ఉపయోగించి, ఇల్లు, విద్య, కార్యాలయం మరియు మీడియా వంటి విభిన్న సామాజిక సందర్భాలలో మాట్లాడేవారు తమ గుర్తింపు, అధికారం మరియు సంఘీభావం కోసం ఎలా సర్దుబాటు చేసుకుంటారో ఈ అధ్యయనం అన్వేషిస్తుంది. హైదరాబాద్‌లో ద్విభాషావాదం ఒక లోపం కాదని, అదొక వనరని ఈ పత్రం వాదిస్తుంది. ఇది దక్కనీ సాంస్కృతిక కేంద్రంగా నగరం యొక్క చరిత్రను మరియు సాంకేతిక కేంద్రంగా దాని ప్రస్తుత స్థితిని ప్రతిబింబిస్తుంది. ఈ పరిశోధన ఫలితాలు బహుభాషా భారతీయ నగరాలలో భాషా సంపర్కాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి దోహదపడతాయి మరియు భాషా విధానం, విద్య, మరియు పట్టణ మాండలికాల నమోదుకు సంబంధించిన చిక్కులను కలిగి ఉన్నాయి. ఈ పరిశోధనల పత్రం గుణాత్మక పద్ధతిని అనుసరించి హైదరాబాద్, సికింద్రాబాద్ మరియు హైటెక్ సిటీలలోని మార్కెట్లు, కళాశాలలు, కార్యాలయాలలో ప్రత్యక్ష పరిశీలన ద్వారా పరిశోధించడం జరిగింది. సమాచార సేకరణ కోసం దైనందిన సంభాషణలు, వాట్సాప్ సందేశాలు, టెలివిజన్ కార్యక్రమాలు, యూట్యూబ్ వంటి ఆధునిక ప్రసార, సామాజిక మాధ్యమాలను ప్రధాన మూలాలుగా తీసుకోవడం జరిగింది. ఈ అధ్యయనంలో ముఖ్యంగా తెలుగు, ఉర్దూ మరియు ఇంగ్లీష్ మిశ్రమ భాషా నేపథ్యాలకు చెందిన 18–35 సంవత్సరాల వయస్సు గల వక్తల భాషా వినియోగం, కోడ్-మిక్సింగ్, కోడ్-స్విచ్చింగ్ ధోరణులు మరియు సామాజిక-భాషా లక్షణాలను విశ్లేషించడం ప్రధాన అంశంగా తీసుకోవడం జరిగింది.

కీలకపదాలు : హైదరాబాద్, బహుభాషావాదం, భాషా సంపర్కం, కోడ్-స్విచింగ్, తెలుగు, ఉర్దూ, ఆంగ్లం, సామాజిక భాషాశాస్త్రం, పట్టణ మాండలికం.

ఉపోద్ఘాతము :

హైదరాబాద్ భారతదేశంలో భాషా, సాంస్కృతిక వైవిధ్యానికి ప్రతీకగా నిలిచిన మహానగరం. చారిత్రకంగా, సామాజికంగా, రాజకీయంగా అనేక మార్పులకు కేంద్రబిందువైన ఈ నగరం తెలుగు, ఉర్దూ, ఆంగ్ల భాషల సహజీవనానికి ఒక విశిష్ట

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :8.017(2023); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed Journal: VOLUME:12, ISSUE:1(1), January: 2023
Online Copy of Article Publication Available (2023 Issues)
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: 2nd January 2023
Publication Date:10th February 2023
Publisher: Sucharitha Publication, India
Digital Certificate of Publication: www.ijmer.in/pdf/e-CertificateofPublication-IJMER.pdf
Cover Page
DOI: http://ijmer.in.doi./2023/01.01.20.1.23.11
www.ijmer.in

ఉదాహరణగా గుర్తింపు పొందింది. అందువల్ల హైదరాబాద్‌ను "త్రిభాషా నగరం"గా పేర్కొంటారు. ఇక్కడ మూడు భాషలు కేవలం పరిపాలన, విద్య, వాణిజ్య రంగాల్లోనే కాకుండా, ప్రజల దైనందిన సంభాషణలు, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు, సామాజిక సంబంధాలు మరియు మీడియా ద్వారా కూడా విస్తృతంగా వినియోగంలో ఉన్నాయి.

హైదరాబాద్‌లో త్రిభాషా సంస్కృతి రూపుదిద్దుకోవడానికి చారిత్రక పరిణామాలు ప్రధాన కారణంగా నిలిచాయి. కుతుబ్ షాహీ పాలకుల కాలంలో దక్కని సంస్కృతి అభివృద్ధి చెందడంతో పాటు ఉర్దూ భాషకు విశేష ప్రాధాన్యం లభించింది. అనంతరం ఆసఫ్ జాహీ (నిజాం) పాలనలో ఉర్దూ పరిపాలన, విద్య, న్యాయ వ్యవస్థ మరియు సాంస్కృతిక జీవితంలో ప్రధాన స్థానాన్ని సంపాదించింది. అదే సమయంలో తెలంగాణ ప్రాంత ప్రజల మాతృభాషగా తెలుగు విస్తృతంగా కొనసాగింది. ఈ రెండు భాషలు పరస్పర ప్రభావంతో అనేక పదాలు, శైలులు, వ్యక్తీకరణలను ఒకదానికొకటి అందించాయి. 1956లో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ఏర్పాటు అనంతరం హైదరాబాద్ రాష్ట్ర రాజధానిగా మారడంతో తెలుగు భాషకు అధికారికంగా మరింత ప్రాధాన్యం పెరిగింది. 2014లో తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తర్వాత కూడా హైదరాబాద్ రాష్ట్ర రాజధానిగా కొనసాగుతూ తెలుగు, ఉర్దూ, ఆంగ్ల భాషల సమన్వయానికి కేంద్రంగా నిలిచింది.

ప్రస్తుతం హైదరాబాద్ ప్రపంచస్థాయి ఐటీ, వ్యాపార, విద్యా మరియు పారిశ్రామిక కేంద్రంగా వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతోంది. దేశంలోని వివిధ రాష్ట్రాల నుంచే కాక విదేశాల నుంచి కూడా పెద్ద సంఖ్యలో ప్రజలు ఉద్యోగాలు, విద్య మరియు వ్యాపార అవకాశాల కోసం ఇక్కడకు వలస వస్తున్నారు. ఈ పరిస్థితి నగర భాషా స్వరూపంలో గణనీయమైన మార్పులకు దారితీసింది. ముఖ్యంగా సమాచార సాంకేతిక రంగం, బహుళజాతి సంస్థలు, ఉన్నత విద్యా సంస్థలు మరియు కార్పొరేట్ సంస్కృతి ప్రభావంతో ఆంగ్ల భాష వినియోగం వేగంగా పెరుగుతోంది. కార్యాలయాలు, విద్యాసంస్థలు, డిజిటల్ మాధ్యమాలు మరియు అధికారిక సమాచార వ్యవస్థల్లో ఆంగ్లం ఆధిపత్య స్థానాన్ని సంపాదిస్తుండగా, తెలుగు మరియు ఉర్దూ భాషలు కుటుంబ, సాంస్కృతిక, స్థానిక సామాజిక సంబంధాల స్థాయిలో తమ ప్రాముఖ్యతను కొనసాగిస్తున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో మూడు భాషల మధ్య సహజీవనం, పోటీ, పరస్పర ప్రభావం వంటి భాషా ప్రక్రియలు స్పష్టంగా గమనించవచ్చు.

ఈ పరిశోధన యొక్క ప్రధాన ప్రశ్న ఏమిటంటే, హైదరాబాద్ నగరంలో దైనందిన జీవితంలో తెలుగు, ఉర్దూ మరియు ఆంగ్ల భాషలు పరస్పరం ఎలా సంకర్షణ చెందుతున్నాయి? కుటుంబ సంభాషణలు, విద్య, ఉపాధి, వ్యాపారం, ప్రభుత్వ పరిపాలన, మీడియా, సామాజిక మాధ్యమాలు మరియు ప్రజల రోజువారీ భాషా ప్రవర్తనలో ఈ మూడు భాషల పాత్ర ఏమిటి? అలాగే భాషల మధ్య కోడ్-మిక్సింగ్, కోడ్-స్విచింగ్, పదాల పరస్పర మార్పిడి మరియు భాషా ప్రాధాన్యతలో ఏర్పడుతున్న మార్పులు నగర సామాజిక నిర్మాణాన్ని ఎలా ప్రభావితం చేస్తున్నాయనే అంశాలను ఈ పరిశోధన విశ్లేషిస్తుంది. ఈ అధ్యయనం ద్వారా హైదరాబాద్ త్రిభాషా స్వరూపం, దాని చారిత్రక మూలాలు మరియు ఆధునిక ప్రపంచీకరణ నేపథ్యంలో ఏర్పడుతున్న భాషా పరిణామాలను సమగ్రంగా అర్థం చేసుకోవడానికి అవకాశం కలుగుతుంది.

Cover Page

DOI: http://ijmer.in.doi./2023/01.01.20.1.23.11
www.ijmer.in

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :8.017(2023); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed Journal: VOLUME:12, ISSUE:1(1), January: 2023
Online Copy of Article Publication Available (2023 Issues)
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: 2nd January 2023
Publication Date:10th February 2023
Publisher: Sucharitha Publication, India
Digital Certificate of Publication: www.ijmer.in/pdf/e-CertificateofPublication-IJMER.pdf

1. పదజాల స్వీకరణ :

హైదరాబాద్‌లో తెలుగు, ఉర్దూ, ఆంగ్ల భాషలు పరస్పరం ఒకదాని పదాలను మరొకటి స్వీకరించుకుంటూ ప్రత్యేకమైన నగర భాషను రూపొందించాయి. దీనినే పదజాల స్వీకరణ అంటారు. ఒక భాషలోని పదాలను మరో భాష మాట్లాడేవారు తమ దైనందిన సంభాషణలో సహజంగా ఉపయోగించడం దీని ప్రధాన లక్షణం.

ఉదాహరణకు, తెలుగు మాట్లాడేవారు "Time ayyindi" (సమయం అయింది), "Deal fix ayyinda?" (ఒప్పందం ఖరారైందా?), "Meeting cancel ayyindi", "File submit chesava?" వంటి వాక్యాలను తరచుగా ఉపయోగిస్తారు. అలాగే ఉర్దూ ప్రభావంతో "Jaldi randi", "Light teesuko", "Scene enti?" వంటి మిశ్రమ ప్రయోగాలు కూడా విస్తృతంగా వినిపిస్తాయి. ఈ విధమైన పదజాల మార్పిడి మూడు భాషల మధ్య ఉన్న సన్నిహిత సంబంధాన్ని సూచిస్తుంది.

2. కోడ్-స్విచ్చింగ్ ;

కోడ్-స్విచ్చింగ్ అనేది ఒకే సంభాషణలో రెండు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ భాషలను సందర్భానుసారంగా మార్చి ఉపయోగించడం. హైదరాబాద్ ప్రజల దైనందిన సంభాషణలో ఇది అత్యంత సహజమైన భాషా లక్షణంగా కనిపిస్తుంది.

ఉదాహరణకు: "నేను ఆఫీసుకి లేటు అయ్యాను, ట్రాఫిక్ చాలా ఉంది యార్"

ఈ ఒక్క వాక్యంలో "నేను, అయ్యాను, ఉంది " తెలుగు, " ఆఫీసు ", " ట్రాఫిక్" ఆంగ్లం, " యార్ " ఉర్దూ/హిందీ నుంచి వచ్చిన పదం.

మరికొన్ని ఉదాహరణలు: "ఆజ్ మీటింగ్ ఉంది కాబట్టి ఎర్లీ రండి"

ఇలాంటి కోడ్-స్విచ్చింగ్ నగర జీవనశైలి, విద్యా స్థాయి, వృత్తి అవసరాలు మరియు బహుభాషా వాతావరణాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది

3. ధ్వనిశాస్త్ర అనుసరణ :

విదేశీ లేదా ఇతర భాషల పదాలను స్థానిక భాష ధ్వని వ్యవస్థకు అనుగుణంగా పలకడాన్ని ధ్వనిశాస్త్ర అనుసరణ అంటారు. హైదరాబాద్‌లో ఆంగ్ల పదాలను తెలుగు ధ్వనులతో పలకడం సాధారణంగా కనిపిస్తుంది.

ఉదాహరణలు: School → స్కూలు　　Bus → బస్సు　　Train → ట్రేను

College → కాలేజీ　　Ticket → టికెట్టు　　Office → ఆఫీసు

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :8.017(2023); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed Journal: VOLUME:12, ISSUE:1(1), January: 2023
Online Copy of Article Publication Available (2023 Issues)
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: 2nd January 2023
Publication Date:10th February 2023
Publisher: Sucharitha Publication, India
Digital Certificate of Publication: www.ijmer.in/pdf/e-CertificateofPublication-IJMER.pdf

DOI: http://ijmer.in.doi./2023/01.01.20.1.23.11
www.ijmer.in

తెలుగు ద్రావిడ భాష కావడంతో ట, డ, ణ ధ్వనులు బలంగా ఉంటాయి. అందువల్ల ఆంగ్ల పదాలను కూడా తెలుగు ఉచ్చారణకు అనుగుణంగా మార్చి పలుకుతారు. ఉదాహరణకు "Project" ను "ప్రాజెక్టు", "Market" ను "మార్కెట్" (తెలుగు శైలిలో) అని పలుకుతారు.

4. సామాజిక కార్యక్రమాలలో భాషల వినియోగం :

హైదరాబాద్‌లో జరిగే వివిధ సామాజిక, మత, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాల్లో మూడు భాషలు తమ తమ సందర్భాలకు అనుగుణంగా ఉపయోగించబడతాయి.

ఉదాహరణకు:

1. బోనాలు, బతుకమ్మ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ కార్యక్రమాల్లో తెలుగు ప్రధాన భాషగా ఉంటుంది.
2. రంజాన్, ఈద్, ముషాయిరా, క్వవ్వాలీ వంటి కార్యక్రమాల్లో ఉర్దూ ప్రముఖంగా వినిపిస్తుంది.
3. ఐటీ సంస్థల సదస్సులు, అంతర్జాతీయ సమావేశాలు, కార్పొరేట్ ఈవెంట్లు, స్టార్టప్ సమ్మిట్లు వంటి కార్యక్రమాల్లో ఆంగ్ల భాషకు అధిక ప్రాధాన్యం ఉంటుంది.

ఈ విధంగా సందర్భాన్ని బట్టి భాష మారడం హైదరాబాద్ ప్రత్యేకత.

5. గుర్తింపు చిహ్నంగా "హైదరాబాదీ" యాస :

హైదరాబాదీ యాస నగర ప్రజల సాంస్కృతిక గుర్తింపుగా నిలిచింది. ఈ యాసలో తెలుగు, ఉర్దూ, ఆంగ్ల పదాలు సహజంగా కలిసిపోతాయి. ఈ భాష మాట్లాడే వ్యక్తిని స్థానికుడిగా సులభంగా గుర్తించవచ్చు.

ఉదాహరణలు: క్రైకు టెన్షన్ లేతే? నక్కు యార్
లైట్ లే క్రైకు టెన్షన్ లేతే?
చలో చాయ్ పీతే

ఈ యాస కేవలం భాష మాత్రమే కాదు; హైదరాబాద్ సంస్కృతి, ఆతిథ్యం, హాస్య చతురత, స్థానిక గర్వానికి ప్రతీకగా భావించబడుతుంది.

6. భాషల ప్రతిష్ట : హైదరాబాద్‌లో మూడు భాషలకు మూడు వేర్వేరు సామాజిక పాత్రలు ఉన్నాయి.

1. ఆంగ్లం – ఉన్నత విద్య, ఐటీ ఉద్యోగాలు, బహుళజాతి సంస్థలు, కార్పొరేట్ రంగంలో ప్రతిష్టాత్మక భాష. ఆంగ్ల ప్రావీణ్యం ఉద్యోగ అవకాశాలను పెంచుతుంది.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881; IMPACT FACTOR :8.017(2023); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed Journal: VOLUME:12, ISSUE:1(1), January: 2023
Online Copy of Article Publication Available (2023 Issues)
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: 2nd January 2023
Publication Date:10th February 2023
Publisher: Sucharitha Publication, India
Digital Certificate of Publication: www.ijmer.in/pdf/e-CertificateofPublication-IJMER.pdf

DOI: http://ijmer.in.doi./2023/01.01.20.1.23.11
www.ijmer.in

2. ఉర్దూ – సాహిత్యం, సంగీతం, ముషాయిరాలు, మతపరమైన మరియు సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలలో గౌరవప్రదమైన భాష.
3. తెలుగు – రాష్ట్ర అధికార భాషగా ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు, పరిపాలన, విద్య, సాంస్కృతిక ఉత్సవాలు మరియు ప్రజా జీవితంలో ప్రధాన స్థానాన్ని ఆక్రమించింది.

ఉదాహరణకు, ఒక ఐటీ ఉద్యోగి కార్యాలయంలో ఆంగ్లంలో సమావేశంలో పాల్గొని, ఇంటికి వచ్చాక తెలుగులో మాట్లాడి, పాతబస్తీ ప్రాంతంలో వ్యాపారులతో ఉర్దూ మిశ్రమ భాషలో సంభాషించడం హైదరాబాద్ నగరంలో సహజంగా కనిపించే త్రిభాషా జీవన విధానం. ఈ బహుభాషా వ్యవహారమే హైదరాబాద్‌ను భారతదేశంలోని అత్యంత విశిష్ట భాషా-సాంస్కృతిక నగరాలలో ఒకటిగా నిలబెడుతోంది.

ముగింపు :

హైదరాబాద్‌లో భాషా మార్పు కంటే స్థిరమైన త్రిభాషావాదం కనిపిస్తుంది. ఈ మూడు భాషలు వేరువేరుగా ఉన్నప్పటికీ, కలిసిపోయి ఉన్నాయి. ఈ ప్రవాహ ద్విభాషావాదమే నగరం యొక్క గుర్తింపునకు కీలకం. భవిష్యత్ కృషి "హైదరాబాదీ" మాండలికాల కోసం డాక్యుమెంటేషన్ మరియు NLP వనరులపై దృష్టి పెట్టాలి.

ఉపయుక్త గ్రంథ సూచి :

1. Annamalai, E. (2001). Managing Multilingualism in India: Political and Linguistic Manifestations. Sage Publications
2. Fishman, J. A. (1972). The Sociology of Language. Newbury House Publishers.
3. Krishnamurti, B. (2003). The Dravidian Languages. Cambridge University Press.
4. Sridhar, S. N. (1996). Language Contact and Language Convergence in South Asia. In P. Mohanan (Ed.), South Asian Linguistics.